

ОСОБЛИВОСТІ УВАГИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ю. І. Капустюк

Херсонський державний університет, faseheras@gmail.com

Науковий керівник: к. психол. н., ст. викл. О. М. Самкова

Теоретичне обґрунтування проблеми. На сучасному етапі розбудови Української держави в умовах євроінтеграції, подальшої індивідуалізації й гуманізації освіти все більша увага вчених приділяється дослідженню проблем не лише навчання і виховання, але й психічного розвитку індивідуума на всіх рівнях освіти. Важливим аспектом даної проблеми є особливості психічного розвитку дитини в дошкільному віці, який є сензитивним періодом для становлення ряду феноменів пізнавальної, емоційно-вольової й особистісної сфер психіки дитини. Особливу роль в психічному розвитку дошкільника відіграє увага, оскільки саме увага, зокрема довільна, є необхідною передумовою засвоєння дитиною нового життєвого досвіду, який визначає подальшу успішність як пізнавального, так і особистісного її розвитку. Становлення довільної уваги в старшому дошкільному віці є однією з неодмінних умов формування пізнавальної готовності дитини до школи й подальшого навчання. Вміння діяти без відволікань, дотримуватись інструкцій і контролювати одержаний результат - все це вимоги, які пред'являє школа до довільності дитячої уваги. Усе це обумовлює високу актуальність і високу значущість дослідження проблеми характері уваги у дітей старшого дошкільного віку [1]. Увага має такі види як:

- **Мимовільна:** швидка і правильна орієнтація людини в умовах, що постійно змінюються, у виділенні тих об'єктів, які мають у даний момент найбільший життєвий смисл.

- **Довільна** Вона є вищим видом уваги, можлива тільки у людини і виникає завдяки її свідомій трудовій діяльності. Вона виникає тільки тоді, коли для досягнення певної мети людина ставить перед собою певну задачу,

виробляє певну програму дій, робить те, що необхідно. При цьому, якщо для досягнення мети потрібно займатися не тільки тим, що саме по собі є цікавим, приємним і пізнавальним, для утримання уваги необхідно буде певне вольове зусилля

- **Після довільна увага** активна цілеспрямована виникає внаслідок власного інтересу [2].

Увага дітей дошкільного віку має такі особливості:

1) нетривала зосередженість, схильність до значних коливань. Протягом короткого часу діти неодноразово переходять від одного виду діяльності до іншого, по кілька разів змінюють свій задум;

2) піддатливість зовнішнім впливам. Навіть незначний сторонній подразник відволікає увагу дитини від діяльності;

3) залежність від виду занять. 4-річні діти здатні 20 і більше хвилин уважно слухати цікаву казку чи дивитися мультфільми. Однак вони будуть відволікатися від нецікавих занять через 5 хв. після їх початку;

4) неспроможність переключення на власний розсуд з одного об'єкта на інший за відсутності довільної психічної регуляції;

5) залежність від віку дітей. Чим молодші діти, тим менше вони можуть зосередитися на словах дорослого, оскільки їхню увагу більше привертають яскраві, привабливі предмети (слова лише супроводжують їх). У середньому і старшому дошкільному віці слова дорослого набувають значно важливішого значення для дитини, вона вже само-ініціативно спрямовує на них свою увагу;

6) слабкий розподіл уваги (неможливість одночасно виконувати два або більше видів діяльності), невеликий обсяг (неспроможність утримувати багато об'єктів за короткий проміжок часу).

Зосередженість і спрямованість на об'єктах забезпечує їх виразне відображення. Дитина не може бути уважною взагалі, її увага завжди проявляється у конкретних психічних процесах: вона приглядається,

прислухається, відгадує загадку, намагається прочитати слово, малює, грається тощо[2].

Методологія та методи

Основним методом корекції уваги дітей дошкільного віку є корекційні заняття, їх суть викладена, наприклад, в іграх-головоломках, загадках, завданнях навчального типу і тд., метою яких є розвинути стійкість уваги, вибірковість уваги, здатність переключення, а також застосування певних вправ, що дають змогу тренувати основні властивості уваги: обсяг, розподіл, концентрацію, стійкість та переключення. Ігри допомагають розвивати певні якості уваги а сама такі як;

1. Утримувати концентрацію на одному об'єкті чи завданні (сталість та концентрація)
2. Оперативно змінювати увагу з одного об'єкту на інший, швидко переходи з одного виду діяльності на інший (переведення уваги).
3. Систематизувати увагу відповідно вимогам діяльності (довільність уваги).
4. Виділяти в предметах та явищах малопомітні деталі.

Використання ігор та вправ, за допомогою яких формується уважність як властивість уваги. Оскільки діти охоплюють загальний зміст та нехтують подробицями, задача цих завдань полягає в тому, щоб подолати труднощі глобального сприйняття, у спробі навчити сприймати головну суть з урахуванням змісту в цілому.

Висновки: проблема уваги старшого дошкільного віку є актуальною у зв'язку з підготовкою дитини до школи та подальшої необхідності навчатися у сфері, де увага займає роль однієї з найголовніших передумов успішного навчання. Як наслідок, оволодівши певним рівнем вміння бути зосередженим та уважним протягом певного часу, успішність учня у шкільному періоді в значній мірі залежить від завдань, що отримує дитина, типів цих завдань, вибору підходу до їх вирішення, вміння викликати інтерес дитини до необхідної розумової діяльності. Тому в даному випадку дуже

важливо відповідально відноситись до процесу навчання дитини як в стінах навчального закладу, так і за їх межами. Обов'язково враховувати специфіку діяльності та особливості поведінки під час процесу виконання завдань, адже рівень інтересу, заохочення до виконання будь-яких типів задач прямо впливає на виробітку здатності бути уважним у потрібний момент як в шкільному віці, так і подалі.

Література:

1. Гриньова О.М., Фараон О.М. *Психологічні особливості уваги у дітей старшого дошкільного віку.* [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.psyh.kiev.ua/Гриньова_О.М.,Фараон_О.В._Психологічні_особливості_уваги_у_д_ітей_старшого_дошкільного_віку
2. *Види уваги* . Бібліотека Олександрівни / http://jenessi.net/psihol_petr/495-vidv-uvagi-kh-karakteristika.html
3. Особливості уваги дітей дошкільного віку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5721462/page:12/>